higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

SANITASIE EN VEILIGHEID N4

22 NOVEMBER 2019

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1
1.1.1 B
1.1.2 A
1.1.3 B/C
1.1.4 C
1.1.5 A
1.1.6 A
1.1.7 A
1.1.8 B
1.1.9 D
1.1.10 D

(10 × 2) **[20]**

VRAAG 2

2.1
2.1.1 Waar
2.1.2 Onwaar
2.1.3 Onwaar
2.1.4 Waar
2.1.5 Onwaar
2.1.6 Waar
2.1.7 Onwaar
2.1.8 Onwaar
2.1.9 Onwaar
2.1.10 Onwaar

(10 × 2) **[20]**

VRAAG 3

3.1
- Gaas
- Watte
- Knyptangetjie
- Spalk
- Rolverband
- Handskoene
- Verskeie pleisters
- Handskoene
- Antiseptiese doekies/vloeistof
- Skêr

(Enige 10 × 1) **[10]**

TOTAAL AFDELING A: 50

Kopiereg voorbehou

VRAAG 4

4.1
- Koors
- Buikpyn
- Diarree
- Braking
- Hoofpyn (5)

4.2
4.2.1 Nee.
4.2.2 Eensellige plante wat geen chlorofil bevat nie.
4.2.3 Afbotting.
4.2.4 Wyn/bier/brood/alkohol.
4.2.5 Nee.
4.2.6 Klein draadagtige plante.
4.2.7 Aseksuele voortplanting/seksuele voortplanting.
4.2.8 Kaas/jogurt/antibiotika.
(8 × 1) (8)

4.3
- Tyd✓ – 10–20 minute om te vermenigvuldig.✓
- Temperatuur✓ – optimale temperatuur vir groei is 37 ºC.✓
- Water✓ – sodat chemiese reaksies kan plaasvind.✓
- Voedsel✓ – mikroöorganismes groei hoofsaaklik in voedsel wat baie proteïene en vog bevat.✓
- PH✓ – mikroöorganismes verkies 'n PH van 7.✓
- Suurstof✓ – alle organismes respireer en het suurstof nodig.✓

(Enige 5 × 2) (10)

4.4
- Salmonella.
- Clostridium botulinum.
- Staphylococcus aureus.
- Streptococcus. (4)

4.5 'n Stof✓ wat in die normale groei van sekere organismes geproduseer word,✓ maar wat die groei van onder onderdruk.✓ (3)

4.6
4.6.1 Maak met water skoon✓ om los grond te verwyder.✓ (2)

4.6.2 Verwyder alle oorblywende vuiligheid✓ met 'n skoonmaakmiddel.✓ (2)

4.6.3 Verwyder en spoel alle skoonmaakmiddels en grond af.✓ (2)

4.6.4 Vernietiging✓ van mikroöorganismes✓ deur chemikalieë✓ met en sonder warmte te gebruik.✓ (4)

4.6.5 Verwydering✓ van ontsmettingsmiddels✓ met water.✓ (3)

4.7
- Sig✓ – in goeie lig is daar geen teken van vuiligheid of klammigheid nie. ✓
- Aanraking✓ – Geen teken van olierige/growwe gevoel aan vingers nie.✓
- Reuk✓ – Geen onaangename reuk teenwoordig nie. ✓ (3 × 2) (6)

4.8 Sunlight liquid. (1)

[50]

VRAAG 5

5.1 Engie chemiese stof✓ wat vir sanitasie of ontsmetting gebruik word.✓ (2)

5.2
- Goeie indringingsvermoë.
- Dring in hoekies in waar toerusting moeilik kan inkom. (2)

5.3
- Los groot herstelwerk vir die deskundiges.
- Moenie elektrisiteit naby water gebruik of toestelle met nat hande gebruik nie.
- Uitgerafelde koorde moet onmiddellik vervang word.
- Skakel die stroom af wanneer 'n prop ingedruk of verwyder word.
- Moet nooit aan die draad ruk om die prop uit te trek nie.
- Moet nooit 'n leë mikrogolfoond aanskakel nie. (Enige 5 × 1) (5)

5.4
- Water wat op die grond gemors en nie onmiddellik opgedroog is nie.
- Messe wat oor die rand van die kombuistoonbank uitsteek.
- Pot staan en kook sonder toesig.
- Koorde is oor die loopvlak gespan – iemand mag daaroor struikel.
- Gas word naby 'n venster en gordyne gebruik, wat 'n brand kan laat ontstaan. (5)

5.5 5.5.1
- Hou hare skoon en skilfervry.
- Indien hare laer as die kraag hang, moet dit opgebind word.
- Dra 'n behoorlike haarnet of sjefshoed wanneer met kos gewerk word.
- Was hare gereeld.
- Moenie iemand anders se haarborsel gebruik nie. (Enige 4 × 1)

5.5.2
- Moenie tandemalje beskadig deur op harde voorwerpe te byt nie.
- Besoek die tandarts elke ses maande.
- Borsel tande twee maal per dag.
- Gebruik 'n antiseptiese mondspoelmiddel.

5.5.3
- Was hande na elke besoek aan die toilet.
- Nadat jy gehoes, genies of jou neus geblaas het.
- Verseker dat naels kort en skoon is.
- Dames moenie kunsmatige naels of naellak dra nie.

5.5.4
- Maak seker dat jy gemaklike, toe, skoene dra wat nie sal gly nie.
- Trek elke dag skoon sokkies aan.
- Gebruik voetpoeier.
- Knip toonnaels en verseker dat dit skoon is.

(4 × 4) (16)

Kopiereg voorbehou

5.6

Gebied/Toerusting	M✓	D✓	W✓	D✓	V✓	S✓	S✓
Diepvetbraaier is skoongemaak✓							
Asblikke in die kombuis is leeggemaak✓							
Kapblok is skoongemaak✓							
Blikoopmaker is skoongemaak✓							
Vloere is gevee en met mop gewas✓							
Roosters is skoongemaak✓							
Koelkamer is netjies reggepak✓							
Voedselsnyer is skoongemaak en ontsmet✓							
Skottelgoedwasser is uitgepak en skoongemaak✓							
Toonbanke en wasbakke is ontsmet en skoon✓							

(17)

5.7
- Vingers aflek terwyl voedsel voorberei word.
- Aan die kop of ander dele van die liggaam krap terwyl voedsel voorberei word.
- Kougom kou.
- Naels byt. (Enige 3 × 1) (3)

[50]

VRAAG 6

6.1
- Hou die omliggende gebiede skoon.
- Moenie voedsel laat rondlê nie.
- Bedek alle voedsel.
- Asblikdeksels moet dig sluit.
- Nat afval soos vrugte- en groenteskille moet in koerantpapier toegedraai word voordat dit in die asblik gegooi word.
- Vermy die opstapeling van koerante en tydskrifte. Kakkerlakke teel in sulke plekke aan.
- Gebruik 'n insekdoder indien nodig.
- Hou voedsel van die vloer en weg van mure af. (8)

6.2
- Volg die eerste-in-eerste-uit-stelsel.
- Maak seker dat alles in lugdigte houers en nie op die vloer nie, geberg word. (2)

6.3
- Higiëniese en geskikte toiletgeriewe.
- Toilette moet goed geventileer wees en moenie direk op voedselareas oopmaak nie.
- Toiletpapier moet verskaf word.
- Antibakteriële by wasbakke om hande te was.
- Kennisgewings met die prosedure om hand te was.
- Vollengtespieëls moet verskaf word.
- Plek om uniforms te bêre. (Enige 4 × 1) (4)

6.4
- Verseker dat die werknemer na 'n dokter of kliniek toe gaan.
- Die werknemer moet 'n brief van die dokter/kliniek verskaf wat aandui wanneer s/hy kan terugkeer werk toe.
- Gebruik DOB (direkte observasiebehandeling) met 'n kollega om te verseker dat die werknemer haar/sy medikasie gereeld neem.
- Wees ondersteunend.
- Moedig gesonde eetgewoontes aan wat herstel aanhelp. (5)

6.5 Indien 'n vrou gereeld alkohol drink wanneer sy swanger✓ is kan die baba permanent verstandelik gestrem✓ wees of aan belemmerde groei✓ en fisiese defekte ly.✓ (4)

6.6
- Deur bloed te skenk.
- Dear droë soene en drukkies.
- Deur dieselfde toiletgeriewe en swembaddens te gebruik.
- Deur saam sport te beoefen.
- Deaur hand te skud. (5)

6.7
- Bloed, semen en vaginale vloeitsowwe van 'n geïnfekteerde persoon wat iemand anders se liggaam binnedring
- Geslagsomgang – man op man, man op vrou, vrou op vrou.
- Die uitruil van ongesteriliseerde naalde of spuite vir die inspuit van dwelms.
- Van 'n geïnfekteerde ma na haar ongebore kind.
- Mense met seksueel oordraagbare siektes loop 'n groter risiko. (5)

6.8
- Tabak
- Pynstillers
- Alkohol
- Amfetamien
- Kalmeermiddels
- Afhanklikhiedsdwelms
- Hallusinogene middels soos dagga, kokaïen, LSD (7)

Kopiereg voorbehou

6.9
- AA
- Naaste dokter of kliniek
- Ondersteuningsgroepe by die werk
- 'n Kerk
- SANCA
- Vriende/familie vir hulp
- Kontaknommers vir rehabilitasie (7)

6.10
- Kafeïen het 'n stimulerende effek op die organe.
- Gereelde gebruik kan die hartspier verswak.
- Vertering van voedsel word deur te veel kafeïen vertraag.
- Kan palpitasies veroorsaak.
- Duiseligheid.
- Slaaploosheid. (Enige 3 × 1) (3)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou